

Anna Janina Kloza

Temat: Co powinniśmy wiedzieć o mniejszościach narodowych i etnicznych?

Cele:

Po zakończonych zajęciach uczeń:

- * zna definicję mniejszości narodowych i etnicznych,
- * umie selekcjonować i porządkować wiadomości,
- * umie pracować w grupie,
- * zna podstawowe fakty dotyczące historii i współczesności związane z obecnością mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce,
- * wykorzystuje informacje z wystawy „Jestem stąd” (opcjonalnie ze strony internetowej www.jestemstad.pl),
- * przygotowuje mapy mentalne na temat mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce.

Grupa docelowa:

- * młodzież w wieku 13-19 lat (uczniowie gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej)

Metody/formy pracy:

- * mapa mentalna,
- * praca z tekstami z paneli opisowych i indywidualnych wystawy „Jestem stąd”
- * dyskusja,
- * burza mózgów
- * praca w grupach.
- * praca indywidualna.

Czas trwania: 2 godziny lekcyjne

Materiały pomocnicze:

- * 13 brystoli, markery, karteczki samoprzylepne (in-post) - opcjonalnie
- * fragmenty *Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (załącznik nr 1)

UWAGI DLA NAUCZYCIELA:

Lekcja powinna być poprzedzona obejrzeniem wystawy „Jestem stąd”. Poproś uczniów, żeby przygotowali kartki i długopisy do zanotowania najważniejszych informacji. Możesz im także rozdać kolorowe kartki samoprzylepne - niech jeden kolor oznacza daną mniejszość narodową bądź etniczną.

Przebieg zajęć:

1. Stojąc przy panelu wprowadzającym, poproś uczniów o zdefiniowanie pojęć „mniejszość narodowa” i „mniejszość etniczna”. Niech podadzą swoje propozycje i rozumienie tych pojęć.
2. Następnie rozdaj im fragment Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych (załącznik nr 1). Poproś jednego z uczniów o przeczytanie tekstu. Pozwól uczniom zadawać pytania. Uzupełnij ich informacje.
3. Wyjaśnij im koncepcję wystawy, powiedz, że składa się ona z paneli opisowych i paneli indywidualnych, na których uczniowie mogą znaleźć informacje o przedstawicielu danej mniejszości narodowej i etnicznej.
4. Poproś uczniów, aby przygotowali kartki i długopisy i zanotowali najważniejsze informacje (opcjonalnie możesz rozdać im karteczki samoprzylepne).
5. Poleć im, żeby dokładnie obejrżeli wystawę i zwrócili uwagę również na podpisy pod poszczególnymi zdjęciami. Często zawierają istotnie informacje.
6. Po obejrzeniu wystawy podziel uczniów na 13 grup, niech każda grupa zajmie się inną mniejszością narodową i etniczną. Rozdaj im brystole i markery. Poleć uczniom, aby sporządzili mapę mentalną, z uwzględnieniem: historii danej mniejszości w Polsce, ich kultury (święta, obyczaje) oraz funkcjonowania tej mniejszości dziś.
7. Jeśli czas jest ograniczony, uczniowie mogą wykorzystać kartki przylepne z notatkami i nakleić w przeznaczonym do tego miejscu na mapie mentalnej. Jeśli mamy więcej czasu, wykorzystują swoje notatki, sporządzając mapę mentalną z użyciem markerów.
8. Zaproponuj uczniom powieszenie map w sali i przedstawienie innym danej mniejszości narodowej lub etnicznej.
9. Po prezentacjach zapytaj uczniów, czego nowego się dowiedzieli na temat danej mniejszości narodowej lub etnicznej, co było dla nich zaskakujące.
10. Przeprowadź „burzę mózgów”, zadając uczniom pytanie: jak rozumieją tytuł wystawy: „Jestem stąd”. Wszystkie propozycje zapisz na tablicy. Daj uczniom czas na swobodne wypowiedzianie się.
11. Zadać pracę domową – wypowiedź pisemna (w dowolnej formie na jeden z podanych tematów);
 - a) „Tam, gdzie nie ma wiedzy, stereotyp jest nie do zwalczenia”- jak rozumiesz słowa Mariana Gerlicha, redaktora naczelnego romskiego pisma „Dialog-Pheniben”?
 - b) „Odmiennność przyciąga i jednocześnie odpycha” - rozwiń tę myśl w oparciu o wiadomości z dzisiejszej lekcji.

ZAŁĄCZNIK nr 1

Art. 2. 1. Mniejszością narodową, w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
- 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- 6) utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

2. Za mniejszości narodowe uznaje się następujące mniejszości:

- 1) białoruską;
- 2) czeską;
- 3) litewską;
- 4) niemiecką;
- 5) ormiańską;
- 6) rosyjską;
- 7) słowacką;
- 8) ukraińską;
- 9) żydowską.

3. Mniejszością etniczną, w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty etnicznej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
- 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- 6) nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

4. Za mniejszości etniczne uznaje się następujące mniejszości:

- 1) karaïmską;
- 2) łemkowską;
- 3) romską;
- 4) tatarską.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) mniejszościach - rozumie się przez to mniejszości narodowe i etniczne, o których mowa w art. 2;
- 2) języku mniejszości - rozumie się przez to własny język mniejszości narodowej lub etnicznej, o których mowa w art. 2.

Art. 4. 1. Każda osoba należąca do mniejszości ma prawo do swobodnej decyzji o

traktowaniu jej jako osoby należącej bądź też nienależącej do mniejszości, a wybór taki lub korzystanie ze związanych z tym wyborem praw nie pociąga za sobą jakichkolwiek niekorzystnych skutków.

2. Nikt nie może być obowiązany, inaczej niż na podstawie ustawy, do ujawnienia informacji o własnej przynależności do mniejszości lub ujawnienia swojego pochodzenia, języka mniejszości lub religii.

3. Nikt nie może być obowiązany do udowodnienia własnej przynależności do danej mniejszości.

4. Osoby należące do mniejszości mogą korzystać z praw i wolności wynikających z zasad zawartych w niniejszej ustawie indywidualnie, jak też wspólnie z innymi członkami swojej mniejszości.

Art. 5. 1. Zabrania się stosowania środków mających na celu asymilację osób należących do mniejszości, jeżeli środki te są stosowane wbrew ich woli.

2. Zabrania się stosowania środków mających na celu zmianę proporcji narodowościowych lub etnicznych na obszarach zamieszkałych przez mniejszości.